

Prædiken til Juledag

Joh. 1, 1-14

Jeg ved ikke, hvordan I hører det, men når jeg hører disse ord fra Johannes, om Guds Ord og Guds visdom der blev kød og blev et menneske, og det er Jesus, så er det tit den *voksne* Jesus, jeg forbinder med de ord. At Guds visdom kom til verden som et menneske, tænker jeg spontant, det så man i den voksne Jesus, i det som han sagde og gjorde. Og derfor måtte de, efterhånden, sige: ”Det må være Gud. Han er så lig med vores forventninger om, hvordan Gud er, at vi må kalde ham Guds søn. Guds visdom. Guds Ord”.

Men så er det, at Lisbeth Smedegaard skriver i en salme:

Det barn, der sover ved moders bryst,
er dog det Ord, hvorved alting skabtes:
Englenes glæde, Guds øjenlyst,
menneskers liv her, hvor liv fortabtes” (DDS 131).

Og med de få ord kaster hun os lige ind i julens mirakel, en gang til, at Guds visdom og Guds ord også er en lille nyfødt. Spæd. Og afhængig af voksen omsorg. Derfor vil jeg i dag sige noget om, når Gud gør sig lille, og når mennesker gør sig små.

Hvis nu man ser på et barn *udefra*, altså, hvad der kendetegner det at være barn, så ville jeg først tænke: et barn er noget, man skal tage sig af. Og derfor vækker et barn medfølelse og omsorg i os, kærlighed. For det er ubeskyttet. Det kan ikke selv. Det har brug for voksne mennesker. Et andet kendetegn er, at et barn vokser. Det er hele tiden i gang med at vokse. Og med at udvikle sig, både i kroppen og i sindet og i hjernen. Det er en iboende udvikling. Og uden at børnene ved det, så viser de en tålmodighed uden lige, mens de vokser op. De bliver ved, igen og igen og igen, når de rejser sig op for at gå, - og bump, ned på numsen igen. Eller når de øver sig i at hælde mælk op, eller stå på eet ben. Eller knappe cowboybukser. Eller lærer et nyt ord. De bliver ved og ved. Derfor skal et barn have ro og tryghed og mad og passende opgaver, så det kan bruge sine evner efterhånden. Og det er de voksne omkring barnet, som skal sørge for alt det. Og hjælpe med til det.

Hvis så man kunne lave det kunstgreb at huske på, hvordan det kunne se ud at være barn *indefra*, så vil jeg kun trække én ting frem, nemlig: at verden er stor, når man er lille. Den er både fysisk stor, fordi man jo er

nede i en lille meters højde. Derfor er alle ting store – de voksne er, bogstaveligt talt, et stykke oppe. Og borde og stole, kantstene og trapper er noget helt andet i et barns perspektiv end for os voksne, der f.eks. bare sætter os; men for et barn er der langt op, og de mosler og maser på, indtil de har fået sat sig op på en stol. Men verden er også stor på den måde, at der er noget, man kan og noget, man forstår, - og så er der så helt utroligt meget, som man slet ikke aner, hvad er eller betyder. Og utroligt meget man slet ikke kan, - endnu.

”Det Ord, hvorved alt skabtes” er samtidig ”det barn, der sover ved moders bryst”, siger Lisbeth Smedegaard.

Men hvordan ser det så ud, at Guds visdom gjorde sig lille? Det kunstgreb kunne man jo også prøve at tage.

Altså, tænk at Gud, hærskarers herre, livets opretholder, gør sig så lille, så andre må tage sig af den? Gør sig så lille, at alt i verden må virke usandsynligt stort. Og uforståeligt. Og noget kan man, og forstår man, men utrolig meget kan man slet ikke forstå eller fatte endnu. Sådan som det må se ud for et barn, set *indefra*, kan vi også hægte det på Gud som nyfødt? At Gud, verdens skaber, gør sig så lille ved at være en nyfødt, at verden kun langsomt vil åbne sig op for den lille? Det ligger der en ydmyghed i fra Guds side. Som om Gud siger: ”Ved I hvad, vis mig, hvordan det er at være menneske. Lige fra man er nyfødt og spæd, og mens man vokser op og til sidst bliver fuldvoksen; lad også mig prøve det, så jeg kan se verden vokse. Jeg vil også lære og udvikle mig. Jeg vil også se verden være stor, og at der er forhold hos

mennesker, som jeg skal lære at fatte. Og forstå”.

Sådan kunne man godt oversætte og fortolke det, at Ordet blev kød i barnet julenat. At det kunne se sådan ud *indefra*, når Gud er den spæde ved Marias bryst.

Og Gud som et barn set *udefra*, med voksne menneskers øjne, hvordan ser det så ud? Ja, det kalder en omsorg frem. Som overfor alle nyfødte. Det kalder på vores beskyttelse, og det kalder på, at vi skal passe den lille og værne den lille. Og lade den lille vokse. For barnet har som alle nyfødte en iboende grokraft. Det kalder på, at vi må lade Ordet udvikle sig. Give det ro og næring, som en nyfødt, som vi skal tage os af, tage imod, lade få plads i verden, og blive en del af os. Sådan kunne de *ydre* kendetegn for Gud som nyfødt se ud.

Det var lidt om, når Gud gør sig lille.

Og nu vil jeg sige lidt om, når mennesker gør sig små. Altså ikke det, at vi fødes og *er* små, er børn. Men det, at vi som voksne *gør* os små.

Som H.C. Andersen siger ”til barnet vil vi stige ind og blive børn i sjæl og sind”. Netop den tanke går igennem mange af vores julesalmer: at vi skal bøje os ned til barnet, og ligesom hyrderne gå stille til krybben og bøje os; gøre os små, ligesom også de tre hellige konger gør det. Så det er en velkendt tanke i julen, at vi skal gøre os små for den lille i krybben. At blive børn i sjæl og sind betyder derfor ikke, at vi voksne skal blive barnagtige og opføre os barnligt, men det betyder, at vi skal gøre os små på den måde, hvor vi lader verden vokse sig stor for os. På ny. Og igen. Altså bøje os ned, eller lægge os

i græsset, eller sætte os på hug, så vi kan se, hvor stor verden er. Det kan vi gøre helt bogstaveligt: lægge os ned og se op. Og vi kan gøre det i overført betydning: gøre os små på den måde, at vi erkender, at der er meget, vi endnu ikke kan. Meget vi endnu ikke fatter og ikke forstår. Og når vi lader bevidstheden om det få plads, *så* vokser verden sig stor. Andre mennesker omkring os vokser i betydning. Og også Gud, navnet på det største vi aner, vokser i betydning. Gud bliver ikke stor af, at vi gør os små. Men *når* vi gør os små, så kan vi *se* Guds storhed.

Tom Kristensen siger det sådan:

Græsset er underligt højt for mig,
som ligger med Næsen mod Jord.
Bøjer jeg mig saa dybt som jeg kan,
vokser min Verden sig stor.

Disse linjer citerede Jon Kalman Stefansson, da han var her i valgmenighedskirken, og jeg spurgte ham om menneskers forhold til Gud. Jon Kalman sagde så også, med et lille grin, at Tom Kristensen havde digtet det efter at være faldet i en brandert. Og det er jo ikke noget, vi sådan synes er godt: at drikke så meget, så man falder. Men det fik mig alligevel til i dagene efter at tænke: Der kan være mange grunde til, at vi falder og ligger med næsen mod jord. Billedlig talt. Det er ikke altid en viljeshandling at kunne gøre sig lille. Det er ikke, fordi man af fromhed kan vælge: ”Nu gør jeg mig lille, så jeg kan se verden vokse”. Det sker lige så tit uønsket. U-villet. Som noget, der kommer udefra: En ulykke, nogle vilkår, en skæbne, en sygdom; at noget udefra får os til at ligge

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
V. Strandbjerg 32
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

med næsen mod jord. Så det behøver ikke kun at være i den smukke udgave, hvor vi selv har valgt 'i ydmyg tro' at gøre os små i forhold til Gud. Det sker lige så meget, fordi noget udefra har kastet os til jorden.

Bøjer jeg mig så dybt, som jeg kan, vokser min verden sig stor. Ja, eller *bøjes* jeg, så dybt som jeg kan, så håber jeg, at verden vil vokse sig stor. Altså at også Gud vil vokse sig stor på den måde, at Gud tager sig af mig og sender mennesker, der tager sig af mig.

Sådan vover vi at håbe. For det er vel sådan mennesker erfarede det, når de mødte den voksne Jesus, at når de lå med næsen mod jord – spedalske, udsatte, forladte, foragtede, sørgende eller syge – så voksede verden sig stor for dem, når Jesus rejste dem op. Til værdighed. Igen. Til ny begyndelse. Og den omsorg kunne de kun kalde Gud.

Det barn, der sover ved moders bryst,
er dog det Ord, hvorved alting skabtes:
Englenes glæde, Guds øjenlyst
menneskers liv her, hvor liv fortabtes.
Han er hernede
Gudsrigets glæde,
nyfødt til stede
i tro og håb.

Amen.

Inger Hjuler Bergeon
Odense valgmenighed

Salmer:
100, 99, 103, 114, 119